

RENAIXEMENT i REFORMA

L'Edat Moderna és el període de la història comprès entre el descobriment d'Amèrica (1492) i la Revolució Francesa (1789). A partir del segle XV es van produir un seguit de canvis molt importants, entre els quals destaquen aquests:

- L'ampliació del món conegut pels europeus.
- Els nous avenços tècnics i científics.
- Una nova concepció de l'Univers.

A començaments del segle XV el món que coneixien els europeus era molt limitat. S'ignorava l'existència d'Amèrica i de bona part d'Oceania. Es desconeixien les terres costaneres i de l'interior de l'Àfrica central i meridional. És durant l'Edat Moderna quan es va ampliar l'espai conegut pels europeus.

Durant l'Edat Moderna hi va haver un avenç de les idees científiques i de les idees relacionades amb l'Univers. També es va inventar la impremta, que va permetre la difusió del saber d'una manera més ràpida. Hi ha aspectes que no van canviar durant l'Edat Moderna:

- La majoria de gent vivia i treballava al camp.
- La tecnologia agrària va evolucionar poc.
- El feudalisme va continuar al camp.

1. Què és l'Edat Moderna ?

2. Quins varen ser els principals canvis que es varen produir durant aquest període ?

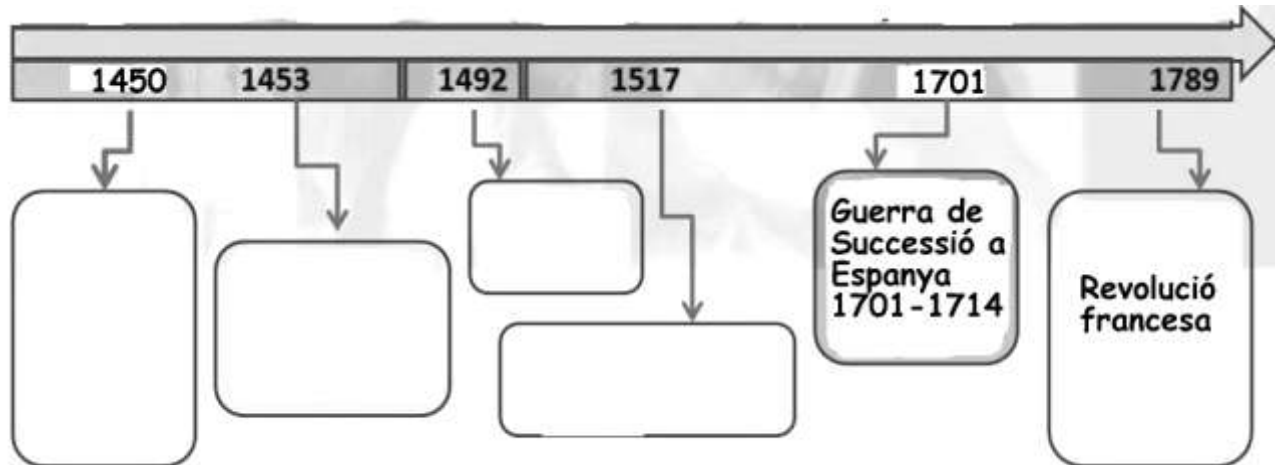
-
-
-

3. Quins territoris eren desconeguts pels europeus a principis del segle XV?

4. En quins aspectes l'Edat Moderna va continuar de manera molt semblant a l'Edat Mitjana ?

-
-
-

5.- Observa l'eix cronològic de la pàg. 113 i completa:

Alhora que s'ampliaven els horitzons geogràfics, també es van anar eixamplant els coneixements científics i tècnics. Cal destacar-ne dos: la impremta i una nova concepció de l'Univers. Per la seva banda, els escriptors i intel·lectuals van canviar la seva actitud respecte del món. És el que es coneix amb el nom d'humanisme.

La impremta

Fins al segle XV, els llibres s'havien de copiar a mà. A mitjan segle XV, l'alemany Johann Gutenberg va inventar un sistema que permetia elaborar molt més ràpidament els llibres: la impremta.

Una nova concepció de l'Univers

A l'Edat Moderna es va passar d'una concepció geocèntrica del sistema solar a una d'heliocèntrica. Segons la teoria geocèntrica, la Terra estava situada al centre de l'Univers i tots els astres giraven al seu voltant. La teoria heliocèntrica la formulà un capellà polonès: Nicolau Copèrnic. Va arribar a la conclusió que el Sol és el centre de l'Univers i que la Terra té un moviment de rotació diari i de translació anual al voltant del Sol. Un segle més tard l'astrònom Galileu tingué conflictes amb la Inquisició per defensar el sistema heliocèntric. Galileu va haver de reconèixer els seus «errors» a fi d'evitar el turment i la mort a la foguera. Amb Galileu va néixer la ciència moderna, una nova manera de veure el món basada en l'observació intel·ligent de la natura.

L'humanisme

Els humanistes van ser els escriptors i els savis que als segles XV i XVI buscaven un millor coneixement de la naturalesa i de la persona humana. Van traduir i comentar obres de l'antiguitat.

Amb els humanistes es passà d'una actitud teocèntrica, segons la qual Déu ho fonamentava tot, a una actitud antropocèntrica, en què tot girava al voltant de l'ésser humà. Els humanistes eren optimistes i confiaven que una bona educació permetria als homes i les dones assolir la felicitat.

1. Què va significar l'invent de la impremta ?

2. Qui la va inventar ?

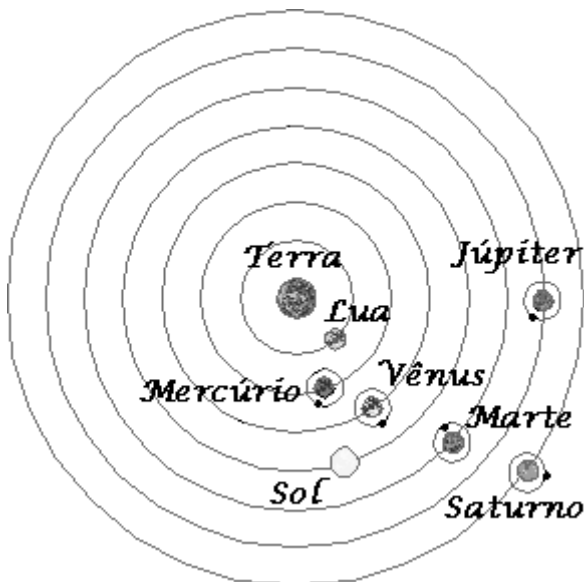
3. Què deia la teoria geocèntrica ?

4. Què deia la teoria heliocèntrica ? Qui la va fer ?

5. Què va defensar Galileu ?

6. Què és coneix amb el nom de ciència moderna ?

7. Aquesta distribució dels astres a l'espai, a quina teoria correspondria?

8. Qui eren els humanistes ?

9. A on buscaven els coneixements ?

10. Què vol dir tenir una "actitud teocèntrica" ?

11. Què vol dir tenir una "actitud antropocèntrica" ?

El Renaixement a Itàlia

El Renaixement és l'estil artístic que es va desenvolupar a Itàlia durant el segle XV i a la resta d'Europa durant el segle XVI. Amb el Renaixement hi ha un retorn a l'art clàssic grec i romà.

El Renaixement es divideix en tres fases:

- El quattrocento («quatre-cents»): art italià del segle XV.
- El cinquecento («cinc-cents»), art italià del primer terç del segle XVI aproximadament.
- El manierisme, art italià fet entre el segon terç del segle XVI i el final d'aquest segle.

Les característiques de l'arquitectura renaixentista són aquestes:

- Aplicació del càlcul matemàtic i les formes geomètriques bàsiques (quadrats, rectangles).
- Ús de l'arc de mig punt i de la volta de canó.
- Ús de columnes clàssiques.
- Austeritat en la decoració.
- Ús de cúpules.

L'escultura

L'escultura va ser una de les primeres manifestacions dels artistes renaixentistes. Els escultors varen recuperar els models dels grecs i els romans. Les característiques principals van ser les següents:

- La preferència pel marbre i el bronze.
- El predomini de les figures exemptes*.
- L'interès per les proporcions.
- La figura humana com a tema fonamental.
- La recuperació del cos nu com a model estètic de bellesa.
- L'elegància de l'actitud, l'expressió serena i l'equilibri entre el moviment i el repòs.

La pintura

La pintura italiana del Renaixement es caracteritza per aquests trets:

- La imitació de la realitat però idealitzant la natura i els personatges.
- La utilització de la perspectiva.
- La naturalitat en la composició.
- L'aparició de nous temes com el mitològic*.
- Com en l'escultura, l'elegància de les actituds, l'expressió serena dels personatges i l'equilibri entre el moviment i el repòs.

VOCABULARI

Figures exemptes. Escultures que, a diferència dels relleus, estan descobertes per totes bandes.

Mitològic. Relacionat amb les llegendes i les històries de la religió dels antics grecs i llatins.

1. Què és el Renaixement ?

2. Per què rep aquest nom ?

3. Escriu 5 característiques de l'arquitectura renaixentista.
 - a.
 - b.
 - c.
 - d.
 - e.

4. Quins eren els models de l'escultura del Renaixement?

5. Escriu les característiques de l'escultura renaixentista.

- a)
- b)
- c)
- d)
- e)

6. Què és una figura exempta ?

7. Quines són les característiques de la pintura del Renaixement ?

- a)
- b)
- c)
- d)
- e)

8. Què és la perspectiva ? (diccionari)

La Reforma protestant

Al segle XVI a Europa es produeix una greu crisi religiosa. A causa d'aquesta crisi, els cristians van quedar dividits en dos grans blocs: els catòlics i els protestants.

La crisi de l'Església i l'esclat de la Reforma

A inicis del segle XVI, l'Església romana semblava més preocupada pel luxe que no pas per la religió. El nivell d'ignorància i corrupció del clergat era alt. La venda massiva d'indulgències* duta a terme el 1517 pel papat va fer que el monjo alemany Martí Luter s'hi oposés. Estava en contra que les indulgències servissin per perdonar els pecats, per això va ser excomunicat pel papa. Luter volia reformar l'Església. Per a ell l'autèntic missatge cristià es trobava en la lectura lliure de la Bíblia. Luter negava la necessitat de clergues, bisbes o monjos i de les propietats destinades a mantenir-los.

Les idees de Luter es van estendre pel nord i el centre d'Europa i per Anglaterra. Molts prínceps i reis es van convertir al luteranisme. Alhora van aparèixer esglésies anomenades protestants. Les més importants van ser la luterana, la calvinista i l'anglicana.

La Contrareforma catòlica

L'Església catòlica va promoure la Contrareforma per lluitar contra la reforma de Luter. La contrareforma va reforçar l'autoritat del papa. Els diferents reis d'Europa van donar suport a la Reforma o la Contrareforma. Això va provocar un llarg període de guerres i enfrontaments religiosos.

VOCABULARI : **Indulgències**. Pagaments en diners fets pels cristians a l'Església per tal que se'ls perdonessin els pecats comesos.

1.- Què va passar amb els cristians d'Europa al segle XVI?

2.- Quina era la situació de l'Església romana a inicis del segle XVI ?

3.- Què eren les indulgències?

4.- Qui era Martí Luter ?

a) Què pensava ?

b) Com va reaccionar el Papa ?

c) Què volia, en realitat, Luter ? Com pretenia fer-ho ?

5.- Per on es van estendre les idees de Luter ?

6.- Quins varen ser els grups protestants més importants ?

7.- Amb l'ajuda de l'enciclopèdia (diccionari) defineix aquestes paraules:

Fe:

Celibat :

Eucaristia:

Penitència:

Purgatori:

Immaculada Concepció:

8.- Què és la Contrareforma ?

9.- Observa el mapa i contesta: (pàg. 119)

- Quins Estats es van convertir al luteranisme ?
- A quins Estats es va difondre el calvinisme ?
- Per on es va difondre l'anglicanisme ?
- Quins Estats es van mantenir fidels al catolicisme ?